

A két kerub, 1972

Olaj, színes ceruza, farost, 40x20 cm
 Jelezve jobbra lent: K.B.
 Jelezve balra lent: EZ. 10. 9

Proveniencia:

- Rácz István gyűjtemény

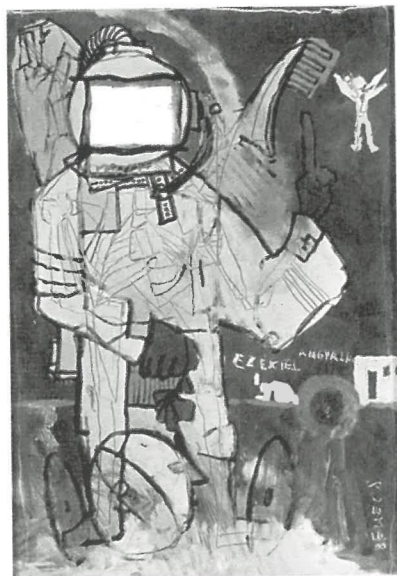
Kiállítva:

- Kondor Béla emlékkiállítás.
Tihanyi Múzeum, Tihany, 1973.
- Rácz István gyűjteménye.
Bakonyi Múzeum, Veszprém, 1978.
- Rácz István gyűjteményének kiállítása.
Somogyi Képtár, Kaposvár, 1979.
- Kondor Béla életmű-kiállítás.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1984.
- Nudelmann Gyűjtemény.
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 1999.

Reprodukálva:

- Kondor Béla emlékkiállítás.
Tihanyi Múzeum, Tihany, 1973.
- Dávid Katalin: Emlékezés Kondor Bélára.
Budapest, 1973/12, 23. oldal
- Kondor Béla. oeuvre-katalógus.
Szerkesztette: Bolgár K. és Nagy T. Katalin
Budapest, 1984, 148. oldal
- Rényi András: Ironikus apokalipszis.
Művészet, 1984/8, 22. oldal
- Ébli Gábor: Műtárgyért festményt.
Art Magazin, 2004/2, 26. oldal

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft/ 40 000 EUR

Kondor Béla: Ezékriel angyal bemegy a házba, 1972.

Ezékriel

A két kerub Ezékriel könyvéből szállt át fenségesen Kondor világába. Mindenekelőtt a festmény bal alsó sarkának transzcendentális aranyalapja közvetíti számunkra a Biblia üzenetét: EZ. 10. 9. Ezékriel mondja: „Megfigyeltem: Négy kerubok voltak a kerubok mellett, mindegyik kerub mellett, s a kerekük úgy ragyogtak, mint a krizolit”, (A krizolit különben egy sárgás-zöldes színű drágakő, a korund nemes változata, a smaragd és a topáz édestestvére; a Bibliában Máté apostol köve, a látást javító amulettként azóta is használatos.) Az aranyalap talapatán maga a próféta is megjelenik, de a kép főszereplője egyértelműen a két apokaliptikus kerub. A festmény párdarabja *A két kerub Szodomában*.

A kerubok mindkét képen az 1972-es évre jellemző bizonyos tekintetben Vajda Lajosra emlékeztető – szintetikus stílusban jelennek meg. Kondort valószínűleg maga a bibliai szöveg inspirálta arra, hogy a „szimultán transzparencia”² elvét alkalmazza a kerubok arcánál. Ezékriel ugyanis egy helyen arról ír, hogy a keruboknak háromféle arca volt. (Az 1963-as *Ezékriel*en még jól kivehető az oroszlán, a bika és az angyalarc kontaminációja.) *Ezékriel angyala* azonban nem csak az Irás angyala Kondornál, egy másik 1972-es Kondor képen ugyanis szkafanderben jelenik meg, ami az apokalipszis megjövendölésének kontextusában ha nem is blaszfémia, de legalábbis iróniának tűnik.

Apokalipszis, most

Arról, hogy a szagatottságukban is harmonikus, krizolit kerekkel és szárnyakkal ékített, grafikus kerubok valójában mit is cselekedtek a földön Kondornak ismét egy 1972-es festménye tudósít: a *Jeruzsálem pusztulása*. Az aranyalapba karcolt felirat ezen a festményen is útbaigazít: EZ. 9./7.8.9. „És, így szólt hozzánk: tegyétek tisztátalanná a templomot, töltsétek meg halottakkal az udvarokat, induljatok! Azok elindultak, bejárták a várost és pusztítottak. Míg ők pusztítottak, én a helyemen maradtam, arca boruliam a földön és így kiáltottam: Jaj, uram Isten, teljesen el akarod pusztítani Izrael maradékát, amikor rázúdítod haragodat Jeruzsálemre? Ezt mondta nekem: Izrael és Júda házána igen nagy a gonoszsága, az ország tele van vérről és törvényszegéssel. Azt mondják az Úr elhagyta az országot, az Úr semmit se lát.” (A krizolit kapcsán érdemes jelentést tulajdonítani a látásra vonatkozó utalásoknak és képzetársításoknak Ezékrielnél és Szent Jánosnál éppúgy, mint implicit társadalomkritikaként). Jahve és az „apokaliptikus” próféta emelkedett és fenséges szavai egyértelműen a végítélet képét vetítik előre. Kondort az apokalipszis téma már pályája eleje óta élénken foglalkoztatta. Elég, ha e tekintetben emlékeztünkbe idézzük a Németh Lajos számára is oly „kedves”, 1956-os *Apocalipsis cum figuris* rézkarcot, amely nemcsak esztétikai, de etikai és politikai konnotációi miatt is figyelemreméltó mű. 1956-tól eltérően az 1972-es év azonban nem elsősorban a társadalom, hanem inkább az egyén számára volt tragikus: ez Kondor halálának éve.

Alterego

1956 és 1972 között egy olyan legenda, és egy olyan legendás életmű született meg, ami azóta is keresi evilági helyét. Kondor művészetének és személyiségének összetettségét mi sem mutatja jobban annál, hogy Németh Lajos, Pilinszky János és Erdély Miklós egyaránt barátjuknak tudták. Avantgárd művész karcolótűvel? Maró társadalomkritikát gyakorló istenes költő? A magyar művészet magát könyvillusztrációkból fenntartó tokiói nagykövete? A kerubokhoz hasonlóan Kondornak is több arca volt. S ezért talán nem olyan rettenetes blaszfémia, ha nem csak Szent Antalt, de a fura – inkább kerekken guruló, mintsem szárnyaló, vagy egyenesen szkafandert viselő – mégis félelmetes kerubot is Kondor egyik alteregójának tekintjük. A kerub „alteregósítása” már csak azért is bocsánatos bűn, mert bonyolult, ambivalens szépségével – Szent Antaltól eltérően – elsősorban nem a Kondor-legenda epikumára, hanem annak esztétikumára helyezi a hangsúlyt.

Hornyik Sándor

